

רָאָה, בְּשֵׁעָה שֶׁהַמַּעֲשִׂים מְכַשְּׂרִים לְמִטָּה וְאָדָם מְשַׁתְּדֵל בְּעִבּוּדַת הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל לְמַעְלָה, וְאֵין לָךְ הֵבֵל שְׂאִין לוֹ קוֹל שְׁעוֹלָה וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה, וְנַעֲשֶׂה סַנְגוּר לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכֵן אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁמְשַׁתְּדֵל בָּהֶם הָאָדָם שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל, וְהוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ הֵבֵל מְגַלְגֵּל אוֹתוֹ בְּעוֹלָם כְּאֶבֶן בְּכַף הַקַּלְעֵ, כְּפִתּוּב (שְׁמוּאֵל א-כ) כח) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלְעֵ.

מִהוּ יִקְלַעְנָה? אוֹתוֹ הֵבֵל שֶׁמְגַלְגֵּל אוֹתוֹ סְבִיבוֹ בְּעוֹלָם, וְאֵז כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים (וְאוֹתָם שְׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם) שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, נַעֲשֶׂה מֵהֶם הֵבֵל, שֶׁהוּא שְׁכֵרוֹן רוּחַ, שֶׁמְשַׁבֵּר אֶת הַרוּחַ שְׁעוֹלָה וְיורֵדַת וּמִתְגַּלְגֵּלַת בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפִתּוּב הֵבֵל וְרַעוֹת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהוּא עִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ, זֶה עוֹלָה (נִקְרָא) מַעַל לְשִׁמְשׁ, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל קְדוּשׁ, וְזֶהוּ הַזֶּרַע שֶׁזֶרַע הָאָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֵה שְׁמוֹ? צְדָקָה, שְׁכֵתוּב (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה. זֶה מֵה שֶׁמִּנְהִיג אֶת הָאָדָם, כְּשִׁתְּצֵא מִמֶּנּוּ נִשְׁמַתוֹ, וְעוֹלָה לָהּ לְמִקּוֹם שֶׁל כְּבוֹד שֶׁלְמַעְלָה נִמְצָא לְהַצָּרָר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. זֶהוּ שְׁפִתּוּב (יִשְׁעִיהֵם נח) וְהֵלֶךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה, כְּדֵי לְהַנְהִיג אוֹתָךְ, לְהַעֲלוֹת אוֹתָךְ (מִמִּקּוֹם) לְמִקּוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שְׁכֵתוּב כְּבוֹד ה' יִאֲסֹפֶךָ.

כֵּן אוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׂאוֹתוֹ הֵבֵל קְדוּשׁ מִנְהִיג אוֹתָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה'

בְּשֵׁעָתָה דְּעוֹבְדִין מִתְּפַשְּׁרִין לְתַתָּא, וְכֵן נָשׁ אֲשַׁתְּדֵל בְּפוֹלְחָנָא דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, הֵהוּא מְלָה דְּעֵבִיד, הֵבֵל אֲתַעְבִּיד מִינֵיהּ לְעֵילָא. וְלִית לָךְ הֵבֵל, דְּלִית לֵיהּ קָלָא, דְּסָלִיק וְאֲתַעֲטֵר לְעֵילָא, וְאֲתַעְבִּיד סַנְיגוּרָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵן אֵינּוֹן עוֹבְדִין דְּאֲשַׁתְּדֵל בְּהוּ בְּרִי נָשׁ, דְּלֵאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵהוּא מְלָה דְּעֵבִיד, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִינֵיהּ, וְאֵזְלָא וְשִׂאטַּת בְּעַלְמָא. וְכֵן נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ דְּבֵר נָשׁ, הֵהוּא הֵבֵל מְגַלְגֵּלָא לֵיהּ בְּעַלְמָא, כְּאֶבֶן בְּקוּסְפִיתָא, כְּמָה דְּכִתְיִב, (שְׁמוּאֵל א כה)

וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקַּלְעֵ. מֵאִי יִקְלַעְנָה. הֵהוּא הֵבֵל דְּמְגַלְגֵּל לֵיהּ סַחְרָנִיָּה בְּעַלְמָא, כְּדִין כָּל מַלְיָן דְּמִתְעַבְּדִין (וְאֵינּוֹן דְּתַחַת שְׁמַשָּׁא) דְּלֵאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִינֵיהּ, אִיהוּ תְּבִירָא דְּרוּחָא, דְּמִתְפַּר לְרוּחָא דְּסָלִיק וְנַחֲתִית וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעַלְמָא, הָדָא הוּא דְּכִתְיִב הֵבֵל וְרַעוֹת רוּחַ. אֲבָל הֵהוּא מְלָה דְּאִיהִי פּוֹלְחָנָא דְּמַרְיָה דָּא סָלִיק (אֲקָרִי) לְעֵילָא מִן שְׁמַשָּׁא, וְאֲתַעְבִּיד מִינֵיהּ הֵבֵל קְדִישָׁא, וְדָא הוּא זָרְעָא דְּזָרַע בְּרִי נָשׁ בְּהֵהוּא עַלְמָא, וּמֵה שְׁמִיָּה. צְדָקָה. דְּכִתְיִב, (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה.

הָאִי מְדַבֵּר לֵיהּ לְבֵר נָשׁ, כְּדֵי תִפּוּק נִשְׁמַתִּיהּ מִינֵיהּ, וְסָלְקָא לָהּ בְּאַתְרָא דְּכְבוֹד דְּלְעֵילָא אֲשַׁתְּכַח לְאַתְצַרְרָא בְּצִרּוֹרָא דְּחַיִּי, הָדָא הוּא דְּכִתְיִב, (יִשְׁעִיהֵם כח) וְהֵלֶךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה בְּגִין לְדַבְּרָא לָךְ, לְסָלְקָא לָךְ, (מִן אֲתֵר) לְאַתְרֵי דְּאֲקָרִי כְּבוֹד יי'. דְּכִתְיִב, (יִשְׁעִיהֵם כח) כְּבוֹד יי' יִאֲסֹפֶךָ.

כֵּן אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין, דְּהֵהוּא הֵבֵל קְדִישָׁא מְדַבֵּר לָהּ, הֵהוּא דְּאֲקָרִי כְּבוֹד

כונס אותן לתוכו ונצטרות בו. והו' שכתוב כבוד ה' יאסף) וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. אשרי הצדיקים שכל מעשיהם מעל לשמש, וזרעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא, ועל זה כתוב (מלאכי א) וזרחה לכם שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, בא ראה, בתחלה פשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגז, ככתוב (ירמיה לב) כי על אפי ועל חמתי וגו', משום שבמקום הדין שרוי. לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת עליונה שנקראת צדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני. משום כך יתקיים (ובו, ושמו ממש יקרא צדק. מנין לנו? שכתוב (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. הרי נאמר שהרמת ימינך. אמר רבי יצחק, הרי התעוררו בו החברים, שפאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מפתח למים, אמר לארץ: פנסי אותם לתוכך. ולא רצתה. עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה, אז בלעה אותם האדמה. זהו שכתוב תבלעמו ארץ. אמר רבי אלעזר, נטית ימינך - להפרידה מן השמאל, ואז נעשה בהם דין. נחית בחסדך עם זו גאלת, כמו שכתוב (תהלים מד) כי ימינך וזרועך ואור פניך פי רציתם. פי ימינך - זו גדולה. נהלת בעזך - זה שכתוב וזרועך, זו גבורה. אל נה קדשך - זה שכתוב ואור פניך פי רציתם, זה צדיק. וכלם נמצאים בכתוב.

י' פניש לון בגויה, ואתצריך ביה. (תרא הוא דכתיב כבוד ה' יאסף) ודא אקרי נייחא דרוחא. אבל אחרא ורעות רוח אקרי. זפאין אינון צדיקייא, דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה, למזפי לון לעלמא דאתי, ועל דא כתיב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, תא חזי, בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא, פמה דכתיב, (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא. לזמנא דאתי, זמין קדשא בריך הוא למבני ליה, ולא תקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה, דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני. בגין כך אתקיים, (ביה) ושמייה (דף נ"ט ע"ב) ממש צדק יתקרי. מנלן. דכתיב, (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו י' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. (שמות טו) הא אתמר, ארימת ימינך. אמר רבי יצחק, הא אתערו ביה חברייא, דכד אפיק קדשא בריך הוא למצראי מתין מתחות מיא, אמר לארעא, פניש לון בגויה, ולא בעאת, עד דאושיט קדשא בריך הוא ימינא לקבלה, ואומי לה, כדין בלעתינון ארעא, הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית ימינך: לאפרשא לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא.

נחית בחסדך עם זו גאלת, (שמות טו) כמה דכתיב, (תהלים מד) כי ימינך וזרועך ואור פניך פי רציתם. פי ימינך: דא גדולה. נהלת בעזך, דא דכתיב וזרועך, דא גבורה. אל נה קדשך, דא דכתיב, ואור פניך פי רציתם, דא צדיק. וכלהו משתפחי בקרא.